

דברי הימים

ליקוטי דברי תורה על פרשת השבוע

נלקח מספר "שערי חיים" על פרשיות השבוע של מורינו הרה"צ שליט"א

ו' ניסן התשפ"א
שנה ה'

פרשת ויקרא

גיליון 375

אין לקרוא גיליון זה בעת התפילה

זמני השבת

5:57	הדלקת הנרות:
6:12	מנחה וקבלת שבת:
10:00	פירות טיש:
4:51	עלות השחר:
6:03	נץ החמה:
8:00	דף היומי:
9:00	שחרית:
9:05 - 8:29	סופ"ז ק"ש:
12:08	הצות:
12:44	מנחה גדולה:
6:00	מנחה וסעודה ג':
7:04	מוצאי שב"ק:
7:28	מוצאי שב"ק - ר"ת:
7:55	אבות ובנים:
8:25	דף היומי מוצ"ש:

זיכוי הרבים

רכשו לכם זכות הפצת הגיליון 'דברי חיים' להצלחה ולסידור בכל העניינים או להנצחת קרוביכם.

kehiladivrcichaim@gmail.com

נדבת

הדפסת הגיליון והפצתו

לעי"נ

הר"ר ר' שמעון בן

הר"ר חיים יוסף

ליפשיץ זצ"ל

וזוגתו מרת בתיה גיטל

בת הר"ר זאב ליפשיץ

ע"ה אשר סבלו

ממתלאות

הנאצים ימ"ש

דרך ארץ

"אמור לי אדוני, לו זכית בחצי מיליון שקלים, מה היית רוכש בהם?", שאל הפסיכולוג (psychologist) את היושב לפניו, ששמו שמעון. בני משפחתו של שמעון שישב באותו עת אל מול הפסיכולוג הביאו אותו בעורמה לפסיכולוג, לאחר שנודע להם שהוא זכה בסכום עתק של 20 מיליון פונט בהגרלת הלוטו, והם חששו לבשר לו את הבשורה ללא הכנה מתאימה. בדיוק לשם כך יש פסיכולוגים בעולם המתפרנסים רבות ממקרים כאלו ואחרים. שמעון היקר שישב על הספא הנוחה של הפסיכולוג שלא ממש הבין למה הוא יושב אצל הפסיכולוג, ובכלל, מהן השאלות על מיליוני הפונטים חכך את ידיו במבוכה. לבסוף, לאחר מחשבה קצרה ענה שהיה סוגר את המשכנתא ורוכש רכב קטן שימשש אותו לנסיעות לעבודה ולכולל.

כשמעו הפסיכולוג את התשובה, הוסיף בשאלה: "ולו תתבשר שזכית בשלושה מיליון פונט, מה היו תוכניותיך?" כאן ניצתו אישוני עיניו של הבחור. מי אינו אוהב לדמיין? כולנו אוהבים לדמיין ולא לרגע שזכינו בהגרלת הלוטו, אך שמעון שקע לרגע בחלומותיו ומיד ענה: "הייתי קונה בית גדול על פני שלוש קומות, ומשקיע כרוב-כרוב (4x4) מסוג משובח, ובעודף, הייתי נכנס שותף באיזה עסק. שיהיה ליום סגיר". השלב האחרון והסופי הגיע, והפסיכולוג גישש בזהירות: "ומה תעשה בסכום אדיר של עשרים מיליון פונט, אם וכאשר יתברר, שזכית בו?". שמעון גירד בראשו, ובכך, עשרים מיליון פונט הם הרבה מדי בשבילו, מעודו לא שמע על מי שמחזיק כזה סכום. מה לו ולצרה זו? ברוחב לב הצהיר: "אם אקבל כזה סכום, אתן לך חצי ממנו!". הפסיכולוג נפל מתעלף...

"וידבר ה' אל משה לאמר", פסוק שנכתב רבות וכולנו מכירים היטב. אולם בפרשתנו, באופן יוצא דופן משאר פרשיות התורה, נאמר: "ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר". מדוע מקדימה התורה שה' קרא למשה, הלא אם הוא דיבר אליו, אין צורך לפתוח בקריאה וניתן מיד לכתוב "וידבר ה' אל משה לאמר" כמו בכל התורה? בילקוט מעם לועז הביא פירוש נאה, שהשינוי שלפנינו, הוא כעין הקדמה לכל המקומות בהם דיבר השי"ת עם משה רבינו, וכפי שכאן קודם כל קרא ה' למשה בכדי שיתכונן לדיבור, ורק לאחר מכן דיבר עימו, כך בכל מקום תחילה קרא ה' למשה ורק לאחר מכן אמר לו מה שברצונו לצוות לישראל. כעין זה אמרו חז"ל בתלמוד (נדה טז): "אמר רבי שמעון בן יוחאי: ארבעה דברים הקדוש ברוך הוא שונאן, ואני - איני אוהבן". הדבר הראשון שמונה שם רשב"י הוא "הנכנס לביתו פתאום, ואין צורך לומר הקדוש הבור". דבר זה אינו מצד דרך ארץ שייכנס האדם בפתע פתאום לביתו, בלא שיודע תחילה בדת להודיע שמישהו נכנס כעת. ובוודאי שבהיכנסו לבית חברו הדפיקה מחויבת המציאות, לא רק כדי להודיע על בואו, אלא בעיקר כדי ליטול רשות מבעל הבית להיכנס.

למה לקרוא כשאפשר לדבר אלו שרשב"י אינו אוהבם, (הסיבה שרשב"י התבטא על ארבעה דברים אלו שהוא 'אינו אוהבן' בשונה מהקב"ה ש'שונאן', היא משום שהתורה ציוותה עלינו "לא תשנא את אחיך בלבבך", ולכן הקב"ה הודיע שהוא שונא מעשים אלו בכדי שיתרחקו מהם בני אדם, אבל שרשב"י לא רצה לכתוב שהוא חלילה שונא יהודי, ויהא אשר יהא. לכן כתב "ואני איני אוהבן", משום שמעשיהם לא הגונים.

וכתב המהרש"א. ברם, כל-נחשוב שרק בבית פרטי, או רק אצל בשר ודם בלבד מצווה אותנו התורה שנגנה בדרך ארץ, אלא מצאנו דבר חידוש שאפילו בבית המקדש, בזמן הקדוש ביותר ובמקום המקודש ביותר - בית קודש הקודשים, בעת שנכנס הכהן הגדול לפני ולפנים, אמרת התורה "ונשמע קולו בבואו אל הקודש ובצאתו ולא ימות".

מבאר המהר"ל מפראג, שלמרות שאין צורך להודיע לשכינה הקדושה ולמלאכי השרת שכעת נכנס הכהן הגדול, בכל זאת אם ייכנס הכהן למקום הקדוש בלא פעמוני הזהב המצלצלים בקולם, יתחייב בנפשו. ומדוע? כיון ש"מלכותא דרקיעא כעין מלכותא דארעא", והנכנס בלא להודיע על כניסתו עושה שלא כהוגן.

כידוע, כל דיני התורה נדרשים בדברים נוספות מלבד מה שכתוב לעינינו. ואולי רצתה התורה בשני מקומות אלו - הן אצל משה רבינו אדון הנביאים שנקרא בשמו בכל פעם שרצה ה' לדבר עימו, והן אצל הכהן הגדול ביום הכיפורים - ללמדנו לעתים יש צורך להעיר לאחד מבני הכית, לעורר אחד מהחברים על דבר שנעשה שלא כהוגן. אולי אפילו להתעניין בדבר המעיק עליו בכדי לנסות לעזור. מצד חובת דרך-ארץ, שומה עלינו 'לדפוק' ולוודא שהשני מעוניין בכניסתנו אל פרטיותו. בל נהיה כאותו פסיכולוג שניסה לעזור לשני לעכל את זכיותו, ולבסוף התעלף בעצמו כיון שאותו לא הכינו לך.

בדרך ארץ כלולות כל המידות הטובות, כמו ענווה, צניעות, יושר וכו', ומדוע הן קדמו לתורה? כי כמו שלכל מלאכה דרושים כלי עבודה שבלעדיהם אי אפשר להתחיל במלאכה, כך גם לתורה ישנם כלי עבודה שהם הכנה העיקרית ללימוד התורה, ובלעדיהם אין התורה נקנית אצל הלומד, כלי עבודה אלו הם המידות הטובות. האדם הבא ללמוד תורה לוקח קוקו לכלים אלו.

המידות הטובות אינן מופיעות כחלק מתרי"ג המצוות מפני שהמידות הטובות הן הכנות עיקריות למצוות עצמן, ולכן המידות הרעות קשות יותר מהעבירות עצמן. זאת היא המשמעות לחומרה הרבה שמייחסים חז"ל למידות הרעות, כמו שאמרנו "כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה" וכן אמרו על מי שיש בו גסות הרוח שהוא ככופר בעיקר וכו'. עיקרון זה מצוי גם לצדו השני של המטבע, כמו שאמרנו על ענוה ושפלות שהן המביאות לדרגת רוח הקודש, וכן: "איזהו בן העולם הבא? כל שהוא ענותן ושפל ברוך". חז"ל החשיבו את ענין המידות הטובות, כי הן היסוד וההקדמה לכל המצוות.

חז"ל גם לימדו אותנו איך מחנכים למידות טובות, וכן הובא במסכת דרך ארץ רבה (פ"ז): מעשה ברבי עקיבא שעשה סעודה לתלמידיו, הביאו לפניו שני מאכלים אחד חי ואחד מבושל. תחילה הגישו לפניו קלח של כרוב. בא הראשון אחו את הקלח בידו וניסה לתלשו, כשראה שלא הצליח לתלושו, עזב את הקלח ואכל את הלחם לבד. לאחריו בא תלמיד אחר שלא היה בעל נימוס ודרך ארץ, אחז את הקלח בשתי ידיו ונשכו בשניו. אמר לו רבי עקיבא: "לא כך עליך לעשותו יהיה לך להניח את עקבך בתוך הקערה וכך לתלוש ביתר קלות". לאחר מכן הביאו לפניו מאכל מבושל ושבעו כולם. אמר להם רבי עקיבא: "בני, כל זאת לא עשיתי אלא כדי לבדוק אם יש בכם מידת דרך ארץ, אם לא".

לימוד גדול ולומדים אנו ממעשה זה: א. אם התנא הגדול ראה צורך לחנך לדרך ארץ את תלמידיו שהיו בעצמם גדולים בתורה, כמה מוטלת עלינו החובה לחנך לדרך ארץ ומידות טובות. ב. החינוך לא נעשה באמצעות דרשות בלבד, רבי עקיבא אינו מסתפק בהטפה לדרך ארץ, הוא עורך להם מבחן ומיד מתגלה מי נוהג בדרך ארץ ומי אינו נוהג כראוי. ג. רבי עקיבא לא נזף ולא גער, בהערה עקיפה בה הוא מציע לו להניח את רגלו בתוך הקערה לומר התלמיד כי התנהגותו הייתה מנוכחת וחסרת דרך ארץ. הדוגמה המעשית בהלכות דרך ארץ חשובה מאד. אבא או מחנך שאינו נוהג בעצמו בנימוס ודרך ארץ, בודאי שלא יוכל להספיק לדרך ארץ לילדיו. אב הנוהג בקולניות אינו יכול ללמד את בנו התנהגות שקטה. ולאן אנו מגיעים שוב לעניין המכריע של דוגמה אישית. ההדרכה לדרך ארץ תעשה בנועם ובנחת, תוך ציון נקודת שבח ראויות, מלוות בהערות והארות בדרך חכמה על הדרכים הבלתי ראויות. וכאשר נחנך את בנינו למידות ולדרך ארץ, נקנה להם כלים ראויים שייסיעו בידם ללמוד את חכמת התורה.

הסוף

מנהגן של ישראל תורה היא להתחיל עם תינוקות של בית רבן הלימוד של פרשת ויקרא, כמזכיר צילקוט בפרשה זו יבואו טהורים ויעסקו בטהורים, והג"ר מאיר שפירא ז"ל היה אומר שזה בא לחנך הילדים שיהיה להם מסירות נפש להיות מוכן להקריב עצמו לפני השי"ת בכל רגע ובכל רגע, כמו שמצינו ביצחק אבינו שלא ידע בהילוכו להעקידה שהולכין לשחטו, ושאל הנה האש והעצים ואיה השה לעולה והשיב לו אברהם א' יראה לו השה לעולה בני ודרשו חז"ל אם לא יהיה עולה אזי יהיה בני, ומיד אחרי כן כתיב וילכו שניהם יחדיו, שיצחק לא התפעל כששמע שהוא יהיה במקום הקרבן, כי כך נתחנך יצחק שתמיד צריכים להיות מוכן למסור הנפש עבור השי"ת, ומסירות נפש הכונה גם מלשון רצון [כמש"כ אם יש את נפשכם], שצריכים להיות מוכן למסור את הנגיעה עצמית והתאוות עבור השי"ת, וזהו עבודת הקרבנות להיות ריח ניחוח לה' לעשות נחת רוח תמיד, והוא עיקר ויסוד גדול בחינוך לילדי בני ישראל, ולכן נכון לחנך הילדים שאינם צריכים לקבל כל מה שרוצים, וצריך להיות בחי' שמאל דוחה ימין מקרב, דהיינו להראות להם חיבה וליתן להם מתנות וכדומה, אבל אין לוותר על הכל, ולפעמים צריכים להראות דוקא שמאל דוחה, כי בזה מחנכים אותו שאין צריך למלאות תאוותו, וכשיגדל ידע מזה.

ויקרא אל משה וגו':

צספר היכל הנכבה להגה"ק מקארמנא ז"ל כתב צספ הצעש"ט שכל הרפואות למד מפסוק ויקרא אל משה, ומקור הדברים הוא בסנהדרין ק"א. וברש"י שם בד"ה אפילו ויקרא דאסור ללחוש פסוק זו על המכה, ומבואר בשו"ע יו"ד סימן קע"ט סעיף ח' דבמקום חולי שיש בה סכנה מותר, ואולי הכונה שכאן מרומז נצחיות התורה כמו שאלמו"ר ז"ל היה רגיל ומלך צספ הרה"ק הרצי שלום אליעזר זצוק"ל הי"ד צנו של הרה"ק מלאנץ ז"ע שכיין דקיי"ל כל העוסק בתורת הקרבנות כאילו הקריב א"כ תורתו של משה הוא נצחיות אפילו לאחר החורבן וזה נקרא "תורת חיים" ולכן יש בו סגולה לחיים מרבה תורה מרבה חיים.

ויקרא א' זעירא איתא צוה"ק שלא היה במקומו שאפילו בזמן שאין ביהמ"ק קיים יש כוחו של משה המלמד זכות על בני ישראל ונקרב בגיא מול בית פעור, וי"ל דהשתוקקות למקום המקדש יכול לעורר את ענין השמחה, ולכן קודם החופה מעלים את ירושלים ע"י האפר, וזה מרשה ומתיר המשך השמחה, והמן ואחשוורוש רצה לרחק את בני ישראל ע"י הנאה מסעודתן של אחשוורוש, וזה כוחו של משה מן המים משיתוהו, בכל מצב משה מציל ישראל, ולכן המדרש מביא כאן שמו של משה.

ויקרא בא' זעירא, כתב הצעל הטורים כי משה היה עניו ורצה לכתוב ויקרא כמו בבלעם שהקב"ה בא אליו רק במקרה ומשה חשב כן על עצמו, ובאמת אצל משה היה בחינה של ויקרא דרך מקרה כי לא היה צריך הכנה כ"כ כמו שאר הנביאים, וזה היה מעליותא של משה, לכן כתיב ויקרא והא' זעירא להראות העניויות של משה, ולכאורה קשה מהא דכתיב בפרשת יתרו קודם קבלת התורה ויקרא אל משה ולמה שם לא כתב א' זעירא, וי"ל דקודם קבלת התורה לא דיבר הקב"ה עם משה באלא באספקלריא שאינה מאירה כמו שהיה אצל שאר הנביאים, וכן מצינו אצל הסנה, ורק אחר קבלת התורה כתיב פנים אל פנים דיבר ה' אל משה, ממילא קריאה ע"י מלאך לא היה משה מתפעל כל כך שיהיה צריך לחשוב שאינו חשוב, כי הצדיק יותר גדול ממלאך, ורק קריאה מהקב"ה בעצמו שהיה חשוב אצלו חשב שאינו ראוי לכן, ובאזהל מועד בודאי לא היה מלאך דכתיב וכל אדם לא יהיה באוהל מועד בשעת ביאת הכהן לשם, ואמרו חז"ל אפילו מלאך לא היה שם, ממילא ויקרא אל משה באוהל מועד בודאי היה ע"י הקב"ה בכבודו ובעצמו.

וי"ל עוד דאצל הסנה שמרמז על ענין החסד להושיע את ישראל, ואצל הר סיני שמרמז על קבלת התורה שם לא צריך שפלות, ואדרבה האדם צריך שיהיה לו עזות דקדושה לפעול עבור אחרים, אבל ויקרא בפרשתנו מרמז על ענין התפילה שבמקום תמידים תיקון, וכלשון המחנך צלו"ח סימן צ"ח סעיף ד' וזה לשונו: התפילה היא במקום הקרבן ולכן צריך ליזהר שתהא דוגמת קרבן בכונה ולא יערב בה מחשבה אחרת כמו מחשבה שפוסלת בקיים ומעומד דומיא דעבודה, וקביעות מקום כמו הקרבנות שכל אחד קבוע מקומו לשחיתו ומתן דמיו וכו' ובתפילה צריך להיות הכנעה גמורה באלף זעירא כמבואר

ג"כ בשו"ע שם שצריך להיות הכנעה גמורה וכמבואר שם בסעיף ג' וזה לשונו: יתפלל דרך תחנונים כרש מבקש בפתח, ועיי"ש בביאור הלכה שלכמה שיטות זה מעכב בתפילה ואם לא כיון כן היו ברכה לבטלה, ועי' רציו יונה פ"ב בפרקי אבות, שעיקר התפילה שיתבונן שבכל רגע ורגע הוא חי ברחמים מרובים מהקב"ה ומבקש רחמים שלא ינחם הקב"ה על מידת הארך אפים שיש עליו.

הגה"ק רבי שמשון מאסטרפאל ז"ל אמר בוא וראה גדולתן של מנהיגי ישראל משה רבינו הרועה נאמן, על עצמו כתב באלף זעירא, וכשמגיע לאשריך ישראל מי כמוך עם נושע בה', שם כתיב אשריך באלף רבתי, כי שם דיבר על הכלל ישראל.

ויקרא וגו' וידבר ה' אליו:

פנש"י אליו למעוטי אהרן, ויש להבין למה צריכים פה מעוט, וי"ל דמצינו סדר הקרבנות שהוא מוד מזוייק כמבואר בספר תורת כהנים ואסור לשנות כמלא נימא, אמנם יש קרבנות שהקריבו כהוראת שעה כמו קרבנות הנשיאים ואליהו בהר הכרמל, והנה אותן הקרבנות יש להם מעלה כמבואר ברש"י עה"פ באתי לגני אחותי כלה אריתי מורי עם בשמי שקרבנות הנשיאים היו קטורת יחיד ודחו את השבת וכו' להראות חביבות הקב"ה לעמו ישראל, אבל אין לזה תמידיות, אלא לשעה דהיינו להתחזקות, ואח"כ צריכים לעסוק בענין תמידין כסדר ומוספים כהלכתם, ולכן לא השתתף אהרן בחנוכת הנשיאים שזה לא שייך לו, והקב"ה אמר לו שלך גדולה משלהן, והנה מרומז כאן קרבן אליהו בס"ת כי יקריב מכס בגימ' בן וכן אליהו ששם היה "מכס" דהיינו רמז להוראת שעה, שבא מכחל הויקרא לשון חיבה, שצריכים זה לפעמים, אבל למעוטי אהרן, שעבודתו היתה בתמידיות וזה יותר חשוב כי זה עיקר המטרה.

צספ"י כ' ויקרא לשון חיבה, לשון שמלאכי השרת משתמשין כמש"כ וקרא זה אל זה, ולכאורה יש להבין מה שמלאך א' קורא להשני אין לו שייכות להחיבה של הקב"ה למשה, וי"ל דהתרגום של וקרא הוא ומקבלין דין מן דין ופי' אחת"ס בפרשתנו שהכונה שא' משפיע להשני, כי אמירת קדוש הוא באימה ויראה, וצריכים התחזקות זל"ז, וי"ל דכן הוא בהקב"ה כמזכיר צוה"ק ישראל מוסיפין כח בפמליא של מעלה, והוא ענין ריח ניחוח שאמרתי ונעשה רצוני, ולכן זריקת הדם הוא עבודה גדולה בקרבנות והדם אסור באכילה להאדם כי הדם הוא הנפש, ענין ביטול התאורה להקב"ה, וזה גורם נח"ר להקב"ה וא"כ הקב"ה מחבב אותנו ואנו מחבבין הקב"ה וזהו בחי' וקרא זא"ז.

אדם כי יקריב מנחם קרבן:

פנש"י כי יקריב בנדבה מיירי, ואחרי כן פרש"י אדם כמו אדם הראשון לא נהנה מן הגזל כי היה יחיד ולא היה עוד אנשים עמו, כמו כן אין להביא קרבן גזול, וקשה למה כתב רש"י קודם כי יקריב דמיירי בנדבה ורק אחר כך פי' על אדם דרמז הוא על אדם הראשון הלא בתורה כתיב מקודם אדם ואחר כך כי יקריב, ועוד קשה למה יליף רש"י דלא יקחו מן הגזל מאדם הראשון, הלא בגמ' מבואר דהילפותא הוא מקרבנו ולא הגזול, ורש"י בדרך כלל מפרש פשוטו של מקרא וכאן כתב הדרוש של אדם הראשון ולא הפי' העקרי. ומי צספר קהלת ילמך כי ידוע שהאדם צריך להדר לא רק בכשרות האכילה אלא גם בכשרות ממון, ואם יש לו ספק אם ממון זה שייך לו או לחבירו, אסור לו ליגע בו כי הוא ספק טריפה, ואפילו אם על פי הדין הממון שלו, אם יש ספק ספיקא, ראוי להחמיר שלא ליגע בו כמו שיחמיר בעניני אכילה על ספק ספיקא לצאת ידי שמים, והנה הרוצה לנדב קרבן בודאי אינו ראוי לנדב דבר שיש עליו ספק או אפילו ספק ספיקא שמא אינו שלו, וזה ילפינן מאדם הראשון שכשהוא היה היחיד בעולם בודאי לא היה שום ספיקות שמא הממון אינו שלו, כי הכל היה שלו, אמנם זה שייך בקרבן נדבה, אבל בקרבן חובה שיש עליו חיוב להביא קרבן ואין לו ממון אחר רק אותו ממון שהוא מחמיר עליו שלא להשתמש בו, אינו יכול להיפטר עצמו באיזה חומרא שיש לו, בטענה שמא זה אינו ממון כי יש עליו חיוב להביא הקרבן, ורק אם על פי ההלכה הממון אינו שלו אזי יכול להיפטר עצמו מהבאת קרבן חובה שיש עליו ספק על פי דין שמא אינו שלו, ועכשיו מיושב הכל על נכון, מקודם מקדים רש"י שכאן מיירי בקרבן נדבה, ובנדבה דוקא אפשר ללמוד מאדם הראשון דלא רק גזל על פי ההלכה אסור ליקח אלא אפילו מחמת חומרא יש להחמיר, משא"כ בקרבן חובה רק הגזול על פי הדין אסור

להשתמש אבל דבר שמותר על פי הדין אין להחמיר במקום שיש עליו חוב.

אדם כי יקריב מכם קרבן לה':

על פי דיקדוק היה צריך לומר אדם מכם כי יקריב קרבן לה', אלא אמר צעל התניא ז"ל, אדם כי יקריב - כשהאדם רוצה להתקרב אל השי"ת, הוא צריך להקריב קרבן מכם דהיינו את הבהמה של עצמו, שצריך לוותר על מקצת מן התאוות שלו כדי לעשות רצון אבינו שבשמים.

בספר ויקרא מתחיל בעולה ואח"כ הטאת אע"פ שחטאת קודם לעולה בפועל, מ"מ זה דוקא כשחוטא אבל ביסודה ענין הנדבה [בחינת אינו מצוה ועושה שזה ג"כ חלק מעבודת השי"ת נעשה ונשמה כמצואל צקזקת לוי פרשת יתרו ושבועות עיי"ש], ואולי יש להסביר הענין ע"פ מה שצמזאל נחמ"ס פרשת בא איתא שתי שנים ומחצה נחלקו ב"ש וב"ה [עירובי יי"ג] שהכונה לחודש ניסן לפי השלה"ק שיום א' בחודש ניסן כנגד חודש, א"כ שלשים יום כמו שתי שנים ומחצה ובחודש תשרי נח לו שלא נברא ולכן בעיני ימי תשובה, ובחודש ניסן ימשמש במעשיו דהיינו המצות שעושים שיהיה בבחינת ושמרת את המצות ולכל מצוה יהיה חלק המחשבה והמשחה של מצוה שהקב"ה מצרפה למעשה כדי שיהיה נח שנברא [כמצואל צמזאל שם], וענין העולה לכפר על הירהור הלב וביטול העשה דהיינו המחשבה בשעת עשיית המצוה, שעיי"ז יהיה נח לו שנברא.

אדם כי יקריב מכם:

צמזאל חז"ל ומפרטי התורה כתבו למה כתיב אדם ועי' נקש"י וצמזאל ועוד, ונראה להסביר הענין בהקדם יסוד גדול שמצינו בחטא עץ הדעת שהקב"ה אמר למשה איכה ואדם השיב להקב"ה כי ירא אנכי ואחבא, דוד המלך ע"ה אומר בתהלים אנא מפניך אברח, מהקב"ה אי אפשר לברוח שהקב"ה מלא כל הארץ כבודו, וכתבו המפרשים שהבריחה היא שהקב"ה כל יכול ולא היה לו ברירה, והתשובה לזה היא ענין הבחירה.

עי' צלוצק יסאל ענין חטא העץ עושה פרי שלא עשה כבר ה' להיות עץ פרי, שבזה יש לימוד זכות כשאדם יחטא באכילת עץ הדעת הרי יש בשורש הבריאה ענין החטא, ולכאורה הכונה בזה דמבואר בברכות ל"ב אשר הרעותי שהקב"ה אומר הרי אני בראתי את היצר הרע, פירושו שהבחירה הוא רק על הרצון אבל עצם העשייה בידי השי"ת לבדו, והטעם שהקב"ה מרשה האדם שיהיה ענין של בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו, כדי שלצד הטוב והוא רוצה להשיב ג"כ יהיה בחינה זו ויחזור בתשובה בידיעה שהקב"ה עוזרו, ולכן מן האדמה כולל כל דבר הבא מן האדמה שנכלל בחטא עץ פרי כולל החטה שבו מביא מנחות היא שורש הקרבן, [עי' מנש' תנחומא שמסביר למה אין דגים בכל הקרבנות, והנה הדגים לא חטאו ולא שייך ענין הנ"ל].

מן הבהמה ומן העוף:

כתב צרבינו צחיי הטעם שהתורה צוה להקריב רק בהמות ועופות, מפני שהן מרדפין ולא רודפים בחיות, והקב"ה מבקש את הנרדף. [לענין דגים עי' בשער בת רבים סוף הפרשה בשם חומת אריאל מפני שבהם מגולגלים רק נפשותם של צדיקים, משא"כ בבהמה ועוף עיי"ש].

אם עולה קרבנו יקריב אותו אל פתח אוהל מועד לרצונו לפני ה':

לכאורה היה צריך לכתוב יקריב אותו לרצונו אל פתח אוהל מועד, וי"ל ע"פ מה לאיתא צספס"ק שהעיקר קרבן הוא לחשוב כאילו הוא בעצמו הוא הקרבן, וזה שובר התאוות שלו, לכן אם מביא סתם עולה אזי זה מגיע רק אל פתח האוהל, אבל אם מביא לרצונו, דהיינו שמקריב גם רצונו אזי זה מגיע לפני ה'.

אל פתח אוהל מועד יקריב אותו לרצונו לפני ה':

פקש"י "יקריב אותו" מלמד שכופין אותו עד שיאמר

רוצה אני, י"ל שאף שלפעמים היו צריכים לכוף החוטא להביא קרבן, אמנם כל זה היה רק קודם שנכנס לעזרה, אבל כיון שנכנס לעזרה מקום השראת השכינה שהקדושה היה שורה באויר, וראה הכהנים בעבודתם ולוים בשירים ובזמרים שהיה מעורר את בני ישראל לתשובה שלימה, מיד נכנס בלב כל אחד רוח טהרה והירהורי תשובה והסכים מרצונו הטוב להקריב קרבן, ולא היה צורך לכפייה כלל, וזה מרומז כאן בפסוק "אל פתח אוהל מועד יקריב אותו" דהיינו עד [ולא עד בכלל] הפתח היה לפעמים צריכים כפייה, אבל "לרצונו לפני ה'" מיד כשנכנס אל הקודש פנימה לפני ה' נעשה רצונו ממש להביא קרבן ולא היו צריכים לכפייה.

ושחט את בן הבקר והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם:

מכאן למדו חז"ל [יומא כ"ו]. ובמסכת זבחים וכמ"פ ששחיטה כשרה בזר דלא כתיב ביה כהנים, ורק מקבלה ואילך מצות כהונה, וזה היה הטעות של עלי הכהן שאמר שחיטה צריך כהן ושמזאל הנביא בהיותו נער קטן אמר שחיטה כשרה בזר, ואמר לו עלי לשמזאל שהוא מורה הלכה בפני רבו שחייב מיתה, ועל זה השיב חנה "אני האשה הניצבת עמכה בזה", והקשו כל המפרשים מהו תשובת חנה לטענת עלי שהילך מורה הלכה בפני רבו שזה טענה חזקה, וראיתי ליישב שחז"ל דרשו אני אשה הניצבת עמכה אריב"ל מכאן שאסור לישב בתוך ד' אמות של המתפלל, לכן כ' הניצבת שבשעת תפילת חנה גם עלי עמד ולא ישב אצלה, והטעם שאסור לישב בתוך ד' אמות של המתפלל, כי תפלה הוא כנגד קרבן תמיד וכל העומד בתפילה כאילו מקריב קרבן בעזרה, וקיי"ל אין ישיבה בעזרה, לכן צריכים לעמוד לא רק המתפלל אלא גם העומדים אצלו כאילו היה עומד בעזרה, אמנם כל זה שייך אם נימא ששחיטת קרבן כשר בזר י"ל שתפילתו היו כאילו שוחט קרבן, אבל אי נימא ששחיטת זר פסולה אזי אין התפילה של זר דומה להקרבת הקרבן ואין צריכים לעמוד, וזה מה שאמר חנה לעלי, הלא בשעה שהתפללתי עמדת, א"כ זה ראייה שלדעתך לא רק כהן כשר לשחיטה אלא גם זר כשר לשחיטה, ותפילתו הוי כאילו שוחט קרבן וצריכים לעמוד אצלו, וא"כ כמה שעמד עלי הראה שלדעתו שחיטה כשרה בזר, א"כ לא הוי שמזאל מורה הלכה כי עלי כבר הורה הלכה זו בשעת עמדו בתפילה, וזה היה לימוד זכות על שמזאל, וזה פשט נפלא. וכדאי לציין כאן לשון החס"ס סופר בהגהות שו"ע סימן ק"ב שהסביר למה עמדה חנה סמוך לעלי הכהן בשעת התפילה, וז"ל: עשתה כן מפני שזה סגולה נפלאה להתפלל בצד הצדיק [ועי' דרשות חת"ס ח"ב דף שני"ז].

וכי תקריב קרבן מלחה מאפה תזור:

התורה משתמש בלשון נוכח "כי תקריב", וכן במנחת מחבת ומרחשת נאמר "קרבנך" לשון נוכח, חוץ במנחת סולת שם נאמר "קרבנו" לשון נסתר, וכתב צספ"ק לתורה שהמביא סולת כמות שהיא בלי שום תוספת מאמץ והידור מצוה, נראה כמי שרוצה להשתחרר מעול העמוס עליו, מדבר עמו הכתוב בלשון נסתר, אבל העוסק במצוה להדרה וליפותה ואופה מן הסולת בתנור במחבת או במרחשת, חלות ורקיקים, כדי שיהא קרבנו מהודר, אליו פונה הכתוב בלשון נוכח, ואומר לו "קרבנך", על דרך קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת, מידה כנגד מידה, אם האדם משתדל לעשות המצוה בהידור אזי הקב"ה מהדר גם אצלו.

ושחט את החטאת במקום העולה:

כתב צרבינו צחיי טעם שחיטת החטאת במקום העולה, כדי שלא יתבייש החוטא ולא יכחינו בו בני אדם אם חטא בהירהור או במעשה, להורות כמה יש ליהרר בכבוד חבריו אפילו אם הוא חוטא.

אשר נשאי חטא:

צקש"י כתב "אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לב להביא כפרתו על יתבייש החוטא ולא יכחינו בו בני אדם מים ז"ל נסע פעם עם בעל עגלה, בדרך שפך הבעל עגלה את צערו לפני הרבי שלפני כמה שנים היה בעל פרנסה בהרחבה ועכשיו אין לו פרנסה, ולא די אלא שסוסו מת לפני שבוע והוצרכו לקבל בעירו

"נפש הבהמית", רצונו הקלוש ר' חיים ויטאל ז"ל מסביר אם האדם חטא בהמה מה חטא שצריכים לשחטו או לשרפו, והסביר שאם האדם חוטא כבהמה הרי הוא יורד ומתגלגל בבהמה, ובעת שמקריבים אותה בהמה לקרבן, יש לנפש המגולגלת תיקון ע"י שחיטת הבהמה, והיות שכל הבעלי חיים משמשין את האדם כי בשביל האדם נברא העולם, ועל זה מברכין ברכת שעשה לי כל צרכי, שנתקן ברכה זו ע"י הז"ל על נעילת מנעלים הנעשה ע"י עור הבהמה, שמשמע את האדם, כש"כ כשהמה יכול לתקן את האדם ע"י טהרתו מעונותיו בודאי הבהמה רוצה לעשות כן, וכן מציינו בפרו של אליהו שהלך בשמחה כי ידע שמקדש ש"ש על ידו, [ע"י] שם משמאל פרשת ויקרא עמוד י"א שמבאר ענין זו באריכות].

"בזמן הזה", כל העוסק בהלכות עולה כאילו הקריב עולה, [מנחות דף ק"י, וכן מנח"ל זמל"ש בפרשתנו: עכשיו שאין קרבנות, אמר הקב"ה הואיל ואתם מתעסקים בהם מעלה אני עליכם כאילו אתם מקריבין אותם. ולכן חייב אדם לומר בכל פרשת הקרבנות, ויחשוב במה שאומר! ואין לזלזל ח"ו באמירתה, ובוזה"ק מובא גודל השמירה שעל האדם מחללים רעים באמירת הקרבנות. והטעם שיש ענין של ונשלמה פרים שפתינו שלא מציינו במצוה אחרת, משום שהקרבנות הם א' משלשה עמודי עולם ובלעדם אין העולם מתקיימת.

"שולחנו של אדם מכפר", כספה"ק מנח"ל [ע"י] ע"ן העלת טוב פרשת ויקרא], שהאוכל ושובר התאוות בשעת אכילה הרי זה כקרבן, וזה אדם כי יקריב "מכם", וכן הנותן לאורחים לאכול על שולחנו ג"כ הרי כמו קרבן, דהיינו שנותן "מכם" משלו לאחרים, והעיקר שלא יאכל כבהמה, אלא יזהר בברכה קודם ויאכל במתינות כפי הצורך, דהיינו שהמאכל יכנס לתוכו ולא שהוא יכנס לתוך המאכל וד"ל.

כסף בשביל סוס חדש, וכדי בזיון וקצף, מדוע מגיע לו גורל כזה, השיב לו החפץ חיים, אין לבוא בקושיות על ה', צדיק ה' בכל דרכיו, צריכים לתקן איזה ענין שבין אדם לחבירו, אולי לא התנהגת כראוי עם הקונים שלך בנוגע להמחירים, או אולי לא היית נזהר שלא ירעו בשדות זרים וכדומה, יתכן שמן השמים נתנו לך עונש כדי שתקבל דינך בעולם הזה ולא בגיהנום ח"ו, השיב הבעל עגלה להרבי, אם כן מדוע נגבו אתמול כשהיה הרב בוילנא את המעייל של כבודו שהיה שוה הרבה כסף, השיב לו החפץ חיים - אתה חושב שאני צדיק, גם אני חוטא בעניני ממונות, הרי אני במסחר ומוכר את הספרים שלי, לפעמים יש בספר דף קרוע או מטושטש, ואף שאני עובר על כל דף ודף מכל ספר אבל שגיאות מי יבין, והקונים מתביישים להגיד זאת, ועל כן באתי על עונש, יש ללמוד מזה ק"ו, ומה החפץ חיים שהיה מנשיאי וצדיקי הדור חשב על עצמו כך, לאנשים כערכינו בודאי יש לעשות דין וחשבון על התנהגות שלנו בממונות.

בעולת העוף הקריבו גם הנוצה ופנ"י שהלא ריחו רע ואפילו הדיוט ממאס ממנו אלא שיהא קרבנו של עני נראה טוב והמזבח שבע ומהודר, נראה בהקדם ד' כמח"ס פני מה שהק' רצו ההפלאה שמנחה עולה יותר מעוף ולא הוי בדלי דלות ותי' שהמנחה היה לו לקט שכחה ופיאה, משא"כ בעוף היה צריך למכור מנכסיו לקנות וזה טירחא יתירה, וצריך שיהיה לו צצת נכסים למכור, ומ"מ זה חשוב לפני הקב"ה ולכן אף שעשה נסים נעשו לאבותינו וא' מהם שלא הסריח בשר הקודש מעולם, מ"מ כאן הסריח בכונה כדי שנגלם מזה ש"מה שמסריח להדיוט ואולי מבזה אותו, אין הקב"ה מבזהו, ואדרבה לב נשבר ונדכה א' לא תבזה", כי הקב"ה יודע מחשבות ורואה מה שהעני עשה כדי להביא נדבה קטנה זו, וזה ענין רש"י בתחילת הפרשה לשון חיבה וקרא זה אלא זה, ובקדושה דסידרא מקדימים ואתה קדוש ר"ת קויתי, שאף שאסתר לא היה נראה טוב וביעין אחרים היתה יכלה להיות נמאסת מ"מ בעיני המלך נשאה חן בעיניו, שקוה קויתי ה' ויט אלי וישמע שועתי כ' רש"י [קאפיטעל מ'] שזה היה במצרים.

קרבן העוף תורים ובל"י יונה:

ע"י ילקוט שמעוני עה"פ ובהגיע תור אסתר שהראו לו לאברהם אבינו בברית בין הבתרים בשעה שאמר לו הקב"ה קח לך וגו' ותור וגזול ואת הציפור לא בתר, את אסתר המלכה, י"ל הכונה לפי רש"י בתהלים ע"ד י"ט עה"פ אל תתן נפש חית תוריק שהתור דבוק לבן זוגו אפילו יותר מיונה שהאלמנה לא תיקח אחרת [ע"י] צנה"ט פרשת מצורע למה לוקחין שם יונה קודם לתור], וזה הענין של חבוקה ודבוקה בך, ועל זה אמר אסתר קלי קלי למה עזבתני.

קרבן שלמים פנ"י שמשמין שלום בעולם ד"א שמשים שלום בין מזבח והכהנים והבעלים, פי' הדבר שכמו שהקב"ה עושה שלום במדומיו פירושן שהכל עושים מטרה א' לעשות רצון הקב"ה, כמו כן בקרבן הכל צריך להיות לעשות נחת רוח להקב"ה וכמו שהמזבח אינו מרגיש כלום כמו כן הכהנים והאדם, ופי' הראשון י"ל עפימ"ש כ' המד"ל בהקרבנות הנשיאים ביום החמישי ולזבח השלמים בקר שנים כנגד בצלאל ואהליאב, י"ל הכונה כמו שפרש"י ששניהם היו שנים לפני הקב"ה הגדול והקטן, כי העיקר רחמנא ליבא בעי, זהו יסוד השלמים שמשמין שלום בעולם פירושן דביקות בהש"י [ע"י] שפ"א בראשית תרנ"ג שבת נקרא שבת שלום שיש חיבור בין עליונים לתחתונים עיי"ש] ולכן הלימוד שצריכים שערי ההיכל פתוח נלמד משלמים ע"י זבחים נ"ה: ולכן פסח נעשה שלמים כמבואר בפסחים צ"ו שאז נתקשרו ישראל לאביהם שבשמים.

"המחשבה היא העיקר", הרמז"ן בפרשתנו [א-ט] כותב וזה לשונו: כי בעבור שמעשי בני אדם נגמרים במחשבה בדיבור ובמעשה, צוה השם כי כאשר יחטא ויביא קרבן, יסמוך ידי עילו כנגד המעשה, ויתודה בפיו - כנגד הדיבור, וישורף באש הקרב והכליות שהם כלי המחשבה והתאוה, ויזרוק הדם על המזבח כנגד דמו בנפשו, כדי שיחשוב אדם בעשותו כל אלה כי חטא לאלקיו בגופו ובנפשו, וראוי לו שישפך דמו וישרף גופו, לולא חסד הבורא שלקח ממנו תמורה וכופר הקרבן הזה.

דרשת שבת הגדול

בענין ערב פסח שחל בשבת

תתקיים אי"ה ביום השבת קודש בשעה 5:00 אחה"צ בבית מדרשנו מפי מורינו הרה"צ שליט"א
מנחה מנין ראשון בשעה 4:45

קרבן קמחא דפסחא שע"י בית המדרש דברי חיים
 החלוקה ע"י מורינו הרב שליט"א
 לכבוד החג - בהצנע לכת - למשפחות נכבדות שיחי'
כל המשתתף בעין יפה ורוח נדיבה יתברך בשפע ברכה והצלחה
 אפשר למסור למפעל Chesed Charity Trust
 פרטים הבאנק אפשר לקבל ע"י הר"ר יצחק הירש נ"י

סיום מסכת פסחים
 תתקיים אי"ה ביום שני בערב אחר תפילת מעריב
 בשעה 8:00 (מעריב בשעה 7:45)

מכירת חמץ
ע"י מורינו הרב שליט"א
 ביום ראשון בבוקר - משעה 11:15 עד השעה 1:00
 ביום ראשון בערב - משעה 8:00 עד השעה 9:00
 ביום שלישי בערב - משעה 9:15 עד השעה 10:30
 ביום רביעי בערב - משעה 9:15 עד השעה 10:30

לע"נ

הרה"ח ר' פינחס בן הרה"ח ר' בנימין ביינוש וזנב"ש זצ"ל

אשר הלך לעולמו לאחר שהזכך ביסורים קשים וקבלם באהבה בשב"ק פ'ר' שמיני לסדר 'בקרובי אקדש' - נוניסן תשע"ז

